

Pethő József

Seidl-Pécs Olívia (főszerk.): Modern Nyelvoktatás

MAGYAR ALKALMAZOTT NYELVÉSZEK ÉS NYELVTANÁROK EGYESÜLETE. BUDAPEST. 1995–

Elmélet és gyakorlat egysége egy alkalmazott nyelvészeti és nyelvpedagógiai folyóiratban

1. kép
A folyóirat nyitóoldala (1)

A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete által kiadott *Modern Nyelvoktatás* című folyóirat főként az idegennyelv-tanítás és -tanulás témakörében született írásokat közöl, ugyanakkor interdiszciplináris alapokra épülő kiadvány, amely összességében arra törekszik, hogy a nyelvtanítás és -tanulás tematikáját a nyelvtudomány, ezen belül kiemelten az alkalmazott nyelvészet, a neveléstudomány és a nyelvpedagógia elméleti alapjaival és kutatásmódszertani hagyományaival ötvözve, az említett területek tudományos kapcsolatrendszerében tárgyalja.

Az idén 31. évfolyamánál tartó folyóirat 1995-ben indult, elődje – Szépe György szavaival (1995: 4) –, az „első *Modern Nyelvoktatás*” 1963-tól 1989-ig létezett. Évente négy szám jelenik meg; 2021-től évente két alkalommal, két duplaszámban, elektronikus formában. A folyóirat a kutatókhoz és a gyakorló pedagógusok minél szélesebb köréhez kíván szólni, elméleti és gyakorlati kérdésekkel egyaránt foglalkozik, tudományos igényességgel, de közérthető formában.

Már csak azért is, mert a jelen ismertetés az *Anyanyelv-pedagógia* számára készült, fontos hangsúlyozni a folyóirat nyitottságát és elkötelezettségét az anyanyelvi nevelés kérdései iránt. Az ezen a téren is produktív szinergia elvét, jelentőségét már az alapító főszerkesztő, Szépe György (1995: 5) is hangsúlyozta a folyóirat első számába írt, programadó bevezetőjében: „Ma már alig van olyan nyelvoktatási folyóirat, amely élesen lemetszené az idegen nyelvek oktatásáról a vele összefüggő egyéb szakterületeket. Úgy gondoljuk, hogy ezeknek a bemutatása hasznos lesz nemcsak a nyelvtanárok számára, hanem a fejlesztők, kutatók és a tanügyigazgatásban dolgozók számára is. Elsősorban a magyar anyanyelvi oktatás legfontosabb kérdéseinek szeretnénk helyet biztosítani, mégpedig nem szembeállítva, hanem összhangba hozva az idegen nyelvek oktatásával.”

A folyóirat rovatstruktúrája a rovatleírás szerint (2) jelenleg a következő főbb rovatokat tartalmazza: *Tanulmányok, Műhely, Interjú, Könyvszemle, Szótárszemle, Projektszemle, Szoftver, Emlékezés, Hírek, Vita*.

A *Tanulmányok* rovatban megjelenő írások jellemzően nyelvpedagógiai kérdésköröket érintenek: nyelvoktatási módszereket, általánosabb elméleti kérdéseket tárgyalnak, vagy empirikus kutatási eredményeket mutatnak be. A *Műhely* mindennapi pedagógiai gyakorlatot bemutató írásokat közöl, célja a nyelvoktatás különböző színtereinek problémáit, jógyakorlatait, pedagógiai fejlesztési eredményeit megismertetni az olvasókkal. Az *Interjú* rovat a nyelvoktatásban, az oktatáskutatásban, valamint a nyelvoktatás-politika alakításában jelentős eredményeket elért oktatók és kutatók munkásságát kívánja bemutatni, személyes hitelességű jógyakorlatok, tapasztalatok megismertetésének az érdekében. A *Könyvszemlé*ben nyelvpedagógiai és egyéb nyelvtudományi tárgyú, frissen megjelent magyar és idegen nyelvű, hazai és külföldi tudományos kötetek bemutatását, kritikus elemzését, recenzióját olvashatjuk magyar vagy angol nyelven. A *Szótárszemlé*ben hagyományos (offline) és online szótárakról, valamint szótári applikációkról jelennek meg recenziók. A *Projektszemle* a nyelvoktatáshoz, nyelvpedagógiához kötődő projektek bemutatására ad lehetőséget, különös tekintettel a gyakorlatban való alkalmazhatóságra. A *Szoftver* rovat célja a nyelvoktatásban, nyelvtanulásban használatos szoftvereknek, weboldaloknak, applikációknak a használatot segítő bemutatása. Az *Emlékezés* rovatban a magyarországi alkalmazott nyelvtudomány elhalálozott képviselőiről, továbbá jeles alkalmakról, évfordulókról, eseményekről közölnek megemlékezéseket. A *Hírek*ben olyan rövid írások, beszámolók olvashatók, amelyek az alkalmazott nyelvészet szakmai eseményeiről, konferenciáiról nyújtanak értékelő tájékoztatást. A *Vita* rovat lehetőséget ad arra, hogy a folyóirat írásai vagy a nyelvoktatás kérdései kapcsán az olvasók kifejtessék gondolataikat, illetve a rovat tudományos eszmecseréknek is keretet kíván nyújtani. Az előzőekben ismertetett rovatbeosztás kiegészítendő azzal, hogy a folyóirat *Szerzőinknek / Kéziratok benyújtása* menüpontja szerint (3) előfordulhat még *Laudáció* (rovat), illetve az *Emlékezés* rovat teljesebb címe ez: *Jubileum/Emlékezés*.

A jelenlegi főszerkesztő: Seidl-Pécs Olívia (2024–), az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatója. A viszonylag nagy létszámú szerkesztőbizottság összetétele nemcsak a színvonalnak, hanem annak is jelzője, hogy a folyóirat széles körű ismertségnek és elismertségnek örvend, hiszen a következő felsőoktatási intézmények, tudományos műhelyek képviseltetik magukat az ELTE-n (ideértve a 2025-ös fenntartóváltás alapján már a Nyelvtudományi Kutatóközpontot is) kívül: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, University Of North Carolina At Chapel Hill (USA), Tartui Egyetem, Zágrábi Egyetem.

2. kép

A folyóirat 2025/1–2. számának címlapja (4)

A fenti általános bemutatás után, konkrétan a folyóiratban megjelölt írásokra térve, az alábbiakban az anyanyelv-pedagógia nézőpontjából kiemelten fontos területekre, publikációkra fókuszálva azokból az írásokból következik válogatás, amelyeknek elméleti-módszertani vagy közvetlen gyakorlati szempontból lényeges anyanyelv-pedagógiai vonatkozásai vannak. Emellett az IKT-eszközök dinamikusan növekvő jelentősége miatt külön ki kell térni az idetartozó lehetőségeket, módszereket bemutató közleményekre. Előre kell bocsátani azt is, hogy a terjedelmi korlátok miatt most csak néhány különösen fontosnak, azaz az itt kiemelt szempontok szerint hasznosíthatónak, továbbgondolandónak ítélt tanulmány eredményeiről, meglátásairól van mód szólni. Továbbá az aktualitás követelményének megfelelően a legutóbbi öt évfolyam írásai kerülnek a középpontba. (A 2020-ig tartó időszakról egyébként is példásan alapos, az alkalmazott nyelvészet magyarországi fejlődéstörténetét is felvázoló áttekintést ad Nádor Orsolya *A magyarországi alkalmazott nyelvészet és nyelvpedagógia fél évszázada a Modern Nyelvoktatás tükrében* című tanulmánya, 2021: 46–55).

A vizsgált időszak első évében, a 2021-es 1–2. számban megjelent, É. Kiss Katalin által írt, *Az alkalmazott nyelvészet leíró és elméleti nyelvészeti hozadékai* című tanulmány elsődlegesen tudományrendszeri és általános nyelvészeti kérdéseket tárgyal, de több tekintetben anyanyelv-pedagógiai szempontból is tanulságos. Így elsőként kiemelendő az, hogy a szerző – több példa elemzésével – nyomatékosan felhívja a figyelmet az elmélet és a gyakorlat szerves egységére: „Az alkalmazott nyelvészet körébe lényegében a valamely nyelvészetten kívüli cél érdekében végzett nyelvi vizsgálatok tartoznak, például a nyelvtechnológiai munkálatok, melyek az ember-számítógép kommunikációt támogatják, a nyelvművelés, mely a tudomány-népszerűsítés mellett az egyén társadalmi státuszának emelését segíti, vagy a gyermeknyelv kutatás, melynek célja a gyermekek kognitív fejlődésének jobb megértése – mégis e kutatások a magyar grammatika pontosabb leírásához vagy akár az emberi nyelv működésének jobb megértéséhez is hozzájárulhatnak” (É. Kiss 2021: 6). Generikus megközelítésben így a gondolatmenet igazolja és alátámasztja azt az anyanyelv-pedagógia módszereire, eljárásaira érvényes követelményt, miszerint „az elmélet és a gyakorlat harmóniájára, a funkcionalitás elvének a figyelembevételére a képzésnek minden szintjén szükség van” (Antalné Szabó 2015: 14). A dolgozat egyik különösen izgalmas egysége az, amely kísérletek eredményeire támaszkodva azt mutatja be, hogy a gyerekek sajátos nyelvhasználata egyes nyelvi jelenségeknek olyan feltételeire, korlátaira hívhatja fel a figyelmet, amelyek a felnőtt nyelvben észrevétlenek maradnak. Ehhez hozzátehetjük: ez a sajátos nyelvhasználat – magyarázatokkal, elemzésekkel – jól hasznosítható lehet az anyanyelvi nevelésben is.

A 28. évfolyam (2022) 1–2. számának anyanyelv-pedagógiai szempontból érdekes és hasznos tanulmánya Bácsi János és Bagi Bernadett *Kölcsönös asszociációk* című közleménye (Bácsi–Bagi 2022: 98–109). A szerzők abból a feltevésből indulnak ki, hogy az asszociációs elméletek alapján az asszociációk vizsgálata, ezen belül a kölcsönösség, a szimmetriák empirikus feltárása, ezek elemzése segítséget nyújthat a pedagógiában a szókincsfejlesztéshez, különösen a csökkent szókincsű gyermekek terápiájában. Empirikus anyagon vizsgálódva azt mutatják be többváltozós asszociációk segítségével, hogy egy-egy hívószóhoz kapcsolódó öt leggyakoribb asszociációt egy másik csoportnak hívószóként kiadva milyen mértékben fordul elő a kölcsönösség, esetleg a szimmetria. Ez azért jelentős, mert a mentális szótárban a láncszerűen összekapcsolódó és hálót alkotó kölcsönös, esetleg már szimmetrikus asszociációk képesek olyan fogalmi hálót alkotni, amely tud egy adott fogalmat definiálni. Az asszociációk gyakorisága azt mutatja, hogy két fogalom között milyen erős a kapcsolat. Az erős, stabil kapcsolatok könnyebben hívhatók elő a mentális lexikonból, így ezek empirikus feltárása alapján lehet olyan feltérképezett fogalmakat tartalmazó asszociációs szótárat készíteni, amely segíthet a szókincsfejlesztésben. Több példát közölnek annak bemutatására is, hogy a tanítási órákon, az intézményesített oktatás keretei között hogyan lehet eredményesen hasznosítani a szemantikai struktúra, a kölcsönös asszociációk fogalmi keretét.

Egy különleges, aktuális és fontos kérdéskört járt körül *Külföldi gyermekek oktatása Magyarországon és Európában* címmel a 29. évfolyam (2023) 3–4. száma. Ennek egyik tanulmányában Füredi Éva (2023: 79–99) egy olyan jógyakorlatot mutat be, amely a magyartanárok és az alsó tagozatos tanítók számára is tanulságos lehet. A szerző példája egy olyan osztály, ahol az iskola különböző – leginkább rajta kívül álló – okok miatt nem tudott MID-programot indítani, holott a 9 magyar (ebből 3 tanuló magyar édesanya és külföldi édesapa gyermeke) mellett 10 külföldi (azerbajdzsáni, orosz, ukrán–orosz vegyes házasságból született gyermek, japán, kínai, nigériai, iráni, elefántcsontparti) gyermek tanult együtt. A részletesebb bemutatásra most nincs mód, így a szerző által a jógyakorlat elemeiként leírtakból csak néhány módszer, eljárás emelhető ki. Az előkészítő időszakban nagy szerepet kapnak a játékos formában megvalósuló mozgás- és beszédfejlesztés, a szókincsbővítés. A későbbiekben is hasznosak a közösségépítő játékok, a közös programok, a csoportmunka, a külföldi gyerekek megfelelő feladatokkal, feladatkörökkel való megbízása stb. A gyerekek így jól működnek együtt, könnyen verbalizálnak, a magyarul még csak kicsit beszélőket a többiek segítik.

Az IKT-eszközök és -módszerek hasznosíthatósága gyakran előkerülő téma a *Modern Nyelvoktatásban*. Simon Krisztián (2022: 153–157) például azt mutatta be, hogy miképpen alakíthatók ki online kollaboratív tanulási felületek. A szerző abból a releváns meglátásból indul ki, hogy a kollaboratív feladatmegoldásnak számos előnye van: fejleszti a logikus gondolkodást, a problémamegoldó képességet, a kreativitást, a felelősségmegosztás és -vállalás készségét. Az sem elhanyagolható, hogy így egy egész osztálynyi diákot be lehet vonni az aktív feladatmegoldásba, szemben a frontális oktatással, ahol többnyire csak néhányan aktívak. Az online szerkeszthető kollaboratív táblát a szerző először egy általános leírásban ismerteti meg az olvasókkal, majd két, ezzel a módszerrel elkészült és kipróbált kollaboratív feladatot mutat be. Az első a nyelvi és asszociatív készségek fejlesztését célozza, a második pedig a kritikai gondolkodásra helyezi a hangsúlyt.

A folyóirat legutóbbi számában Móser Anna (2025: 52–69) egy különösen aktuális és fontos témáról publikált az IKT témakörében. *A digitális technológia szerepe a nyelvoktatásban, kitekintéssel a mesterséges intelligenciára* című tanulmányának az a célja, hogy a szakirodalom alapján áttekintést nyújtson az oktatástechnológia, különösen a mesterséges intelligencia (MI) szerepéről a modern nyelvoktatásban, a nyelvtanítás történetének a tükrében. A dolgozat fókuszában ugyan az idegennyelv-tanulás áll, de számos megállapítása, meglátása jól adaptálható az anyanyelv-pedagógia számára is. Nyilvánvaló kapcsolat mutatkozik például abban, hogy a digitális eszközök mind az idegennyelv-tanulásban, mind az anyanyelvi nevelésben alkalmasak a nyelvi tartalmak és készségek fejlesztése mellett olyan affektív előnyöket is felkínálni, mint a motiváció növelése, a szorongás csökkentése, az autonóm tanulás támogatása. A szerző kitér arra is, hogy az MI tanításba való integrálásával fejleszthető a kritikai és a kreatív gondolkodás, az együttműködés és a problémamegoldás képessége is. A mesterséges intelligencia alkalmazása kapcsán felmerülő, részben a szerző által is említett aggályok, korlátok megléte ellenére el kell ismerni a tanulmány végkövetkeztetésének igazát: „A jövő kulcsa tehát mindenképpen a mesterséges intelligencia pedagógiai célú, didaktikailag jól felépített használata, amely a személyre szabott tanulás, a fejlesztő értékelés, valamint az aktiváló, tanulóközpontú és együttműködésen alapuló tanulási formák kialakításában játszhat fontos szerepet” (Móser 2025: 65).

A *Modern Nyelvoktatás* a magyar nyelvészeti kutatások releváns területeinek színvonalas, igen hasznos fóruma. Külön kiemelendő, hogy a folyóiratban megjelent publikációk közül több is hozzájárul az anyanyelvtanítás legfőbb aktuális kihívásaira adandó adekvát válaszokhoz. Itt mindenekelőtt a következő területek emelhetők ki (Kugler 2017):

- a tananyag „visszahumanizálása” és ezáltal érdekessé tétele, a tanulók érdekeltté tétele az anyanyelv tanulmányozásában (Vančo 2014; Tolcsvai Nagy 2015);
- az IKT-eszközök hatékony és funkcionális alkalmazása, a digitális szövegeken végzett műveletek integrálása a tananyagba a tanulók gyakorlati tudására építve.

Mindezek alapján az itt bemutatott, a tudományos igényesség és a gyakorlati alkalmazhatóság követelményeinek egyaránt megfelelő folyóirat jó szívvel ajánlható mindazok figyelmébe, akik kutatóként vagy gyakorló pedagógusként szeretnék az alkalmazott nyelvészet és ezen belül különösen a nyelvpedagógia – ideértve természetesen és nem utolsósorban az anyanyelv-pedagógiát is – különböző aktuális kérdéskörében, új eredményeiben tájékozottak lenni.

Irodalom

- Antalné Szabó Ágnes 2015. Paradigmaváltás az anyanyelvi nevelésben és a magyartanárképzésben. In: Antalné Szabó Ágnes – Laczkó Krisztina – Raácz Judit (szerk.): *Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. Eötvös Loránd Tudományegyetem. Budapest. 9–28.
- Bácsi János – Bagi Bernadett 2022. Kölcsönös asszociációk. *Modern Nyelvoktatás* 28(1–2): 98–109. <https://doi.org/10.51139/monye.2022.1-2.98.109>
- É. Kiss Katalin 2021. Az alkalmazott nyelvészet leíró és elméleti nyelvészeti hozadéka. *Modern Nyelvoktatás* 27(1–2): 6–16. <https://doi.org/10.51139/monye.2021.1-2.6.16>
- Füredi Éva 2023. Külföldi gyerekek iskolai integrációja Magyarországon – szükségletek, lehetőségek és kihívások. *Modern Nyelvoktatás* 29(3–4): 79–99. <https://doi.org/10.51139/monye.2023.3-4.79.99>
- Kugler Nóra 2017. A magyarországi magyar anyanyelvoktatás, az anyanyelvpedagógia helyzete a közoktatásban. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *A magyar nyelv jelene és jövője*. Budapest. Gondolat Kiadó. 336–356.
- Móser Anna 2025. A digitális technológia szerepe a nyelvoktatásban, kitekintéssel a mesterséges intelligenciára. *Modern Nyelvoktatás* 31(1–2): 52–69. <https://doi.org/10.51139/monye.2025.1-2.52.69>
- Nádor Orsolya 2021. A magyarországi alkalmazott nyelvészet és nyelvpedagógia fél évszázada a Modern Nyelvoktatás tükrében. *Modern Nyelvoktatás* 27(1–2): 46–55. <https://doi.org/10.51139/monye.2021.1-2.46.55>
- Simon Krisztián 2022. Google Jamboard – Avagy hogyan alakítsunk kollaboratív tanulási felületeket. *Modern Nyelvoktatás* 28/1–2: 153–157. <https://ojs.elte.hu/modernnyelvok/article/view/4401> (2025. október 15.)
- Szépe György 1995. Modern Nyelvoktatás 1995. *Modern Nyelvoktatás* 1(1): 3–6. https://real-j.mtak.hu/20879/1/MoNyO_1995_1_1_.pdf (2025. október 15.)
- Tolcsvai Nagy Gábor 2015. Mi köze van a diáknak a nyelvtanhoz, avagy a tárgyá telt nyelv visszahumanizálása az oktatásban. *Iskolakultúra* 25(7–8): 18–27. <https://doi.org/10.17543/ISKKULT.2015.7-8.18>
- Vančo Ildikó (szerk.) 2014. *Funkcionális és kognitív nyelvpedagógia*. Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-európai Tanulmányok Kara. Nyitra. <https://diagram.elte.hu/media/34/89/9f998c6be374292c96da9329432aa72734bbffcaf57174829e0f06bdf46b/Funkcion%C3%A1lis%20kognit%C3%ADv%20nyelvpedag%C3%B3gia.pdf> (2025. október 15.)
- (1) A *Modern Nyelvoktatás* folyóirat nyitóoldala. <https://ojs.elte.hu/modernnyelvok/> (2025. október 15.)
- (2) A *Modern Nyelvoktatás* folyóirat rovatai. <https://ojs.elte.hu/modernnyelvok/rovatok> (2025. október 17.)
- (3) A *Modern Nyelvoktatás* folyóirat útmutatója. <https://ojs.elte.hu/modernnyelvok/benyujtas> (2025. október 17.)
- (4) A *Modern Nyelvoktatás* folyóirat 2025/1–2. számának címlapja. <https://ojs.elte.hu/modernnyelvok/issue/view/848/478> (2025. október 15.)

József Pethő: The unity of theory and practice in a journal of applied linguistics and language pedagogy

Kulcsszók: alkalmazott nyelvészet, nyelvpedagógia, nyelvtanítás, nyelvtanulás, IKT alkalmazása

Keywords: applied linguistics, language pedagogy, language teaching, language learning, ICT integration

Az írás szerzőjéről

Pethő József

Miskolci Egyetem, Miskolc, Magyarország

jozsef.petho[kukac]uni-miskolc.hu

<https://orcid.org/0000-0002-5680-6738>

Copyright © 2026 József Pethő

This is an open-access article. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).